

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060106

DOM
2020-10-20
Stockholm

Mål nr
M 10548-19

Sid 1 (17)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-09-20 i mål nr M 2741-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. Sveriges Ornitologiska Förening BirdLife Sverige, 802006-1126

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

Dok.Id 1628298

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36. Lilla Kulleryd samfällighetsförening

37.

38.

39.

40.

41.

42.

43.

44.

45.

46.

47.

48.

49.

50.

51.

52.

53.

54.

55.

56.

57.

58.

59.

60.

61.

62.

63.

64.

65.

Ombud för 2–65: Advokat M N

66. Miljö- och byggnadsnämnden i Ronneby kommun
372 80 Ronneby

Motpart

Kulleryd Kraft AB, 556883-5507
Ripstigen 3
170 74 Solna

Ombud: Advokat T A och jur.kand. E S

SAKEN

Förbud av fortsatt drift av vindkraftverk på fastigheten X i Ronneby kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på så sätt att följande försiktighetsmått ska gälla för Kulleryd Kraft AB:s vindkraftverk på fastigheten X i Ronneby kommun:

För att minska risken för skada på fladdermöss ska vindkraftverket stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkets nav och temperaturen samtidigt överstiger 14 grader C. Detta gäller från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång under perioden från den 15 juli till och med den 15 september.

2. Mark- och miljööverdomstolens beslut den 24 april 2020 och den 28 maj 2020 ska inte längre gälla.

3. Mark- och miljööverdomstolen förordnar med stöd av 43 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) att sekretess enligt 20 kap. 1 § samma lag ska bestå för uppgifter som rör lokalisering av havsörnbon.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljö- och byggnadsnämnden i Ronneby kommun (nämnden), **klagande 2–65** (de närboende) och **Sveriges Ornitologiska Förening BirdLife Sverige** (BirdLife) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och fastställa nämndens beslut att förbjuda fortsatt drift av vindkraftverket.

Kulleryd Kraft AB (bolaget) har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom och anført att det inte har något att invända mot försiktighetsmått i form av driftsreglering. Bolaget har i första hand föreslagit driftsreglering, så kallad stoppreglering, enligt följande:

”För att minska risken för skada på fladdermöss ska vindkraftverket stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkets nav och temperaturen samtidigt överstiger 14 grader C. Detta gäller från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång under perioden den 15 juli till och med den 15 september.”

I andra hand har bolaget föreslagit att vindkraftverket ska stoppas från solnedgång till soluppgång under perioden den 15 juli till och med den 15 september samt, om möjligt, att återgång till stoppreglering möjliggörs inom ramen för ett kontrollprogram som utformas i samråd med behörig tillsynsmyndighet och expertis.

Nämnden, de närboende och **BirdLife** har anført att den föreslagna driftsregleringen inte är tillräcklig.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har hänvisat till sitt och länsstyrelsens beslut och i övrigt anført i huvudsak följande:

Vindkraftverket medför sådan skada på skyddade arter att det inte kan tillåtas på platsen. Stoppreglering innebär inte en tillräcklig skyddsåtgärd för att hindra skada på fladdermössen i ett område med mycket hög täthet och där sällsynta arter och flera högriskarter har påträffats. Genomförd eftersöksutredning kan inte anses visa att dödligheten helt reduceras. Hänsyn tas inte till att kadaver förflyttas, äts upp av rovdjur eller på annat sätt försvinner.

Inom en radie av 3–5 km finns flera häckningsplatser för havsörn och dessa utgör en inte obetydlig andel av häckningsplatserna i Blekinge. Under 2020 har det skett en ny framgångsrik häckning av havsörn med två ungar 1,6 km från vindkraftverket. Ett skadat bo har ersatts med ett nytt bo strax intill. Ett betydande antal havsörnar rör sig också inom området upp till två km från verket och bl.a. med hänvisning till verkets kustnära lokalisering utgör det en risk vid flygning till och från häckningsplatserna.

Även om ingen häckning av berguv har noterats under 2019 har området goda förutsättningar för återkolonisation genom lämpliga boplatser och födosöksområden på lämpligt avstånd. Senast 2015 påträffades ett bo i området.

De närboende har tillagt i huvudsak följande:

Deras boendemiljö påverkas av djurlivet och en oförstörd landskapsbild. Det är närheten till vindkraftverket som medför att de har talerätt i målet.

Området ligger inom riksintresse för kust och skärgård. Vindkraftverket är omringat av fem naturreservat, varav fyra omfattas av Natura 2000-område och flera fågelskyddsområden. Att placera ett vindkraftverk i denna kontext är olämpligt. Verket utgör en fara för havsörn och berguv. Det finns utredningar i ärendet som påvisar att det finns bon för båda arterna inom två km. Även bl.a. bivråk, fiskgjuse, röd glada och lärkfalk förekommer i närområdet.

I området finns också en majoritet av de svenska fladdermusarterna. I syntesrapporten nr 6740 konstateras att stoppreglering kan minska antalet döda fladdermöss med 60–90 procent. Även med stoppreglering slår verket i Kulleryd ihjäl en avsevärd mängd

fladdermöss per år. Ett så stort dödande strider mot bestämmelserna i artskyddsförordningen och de allmänna hänsynsreglerna. Att stänga verket helt nattetid under perioden 15/7 – 15/9 påverkar verkningsgraden föga eftersom fladdermöss även flyger i navhöjd under andra delar av året. I syntesrapporten anges också den första åtgärden för att förhindra att fladdermöss dödas vid vindkraftverk är att se till att de inte byggs på fel plats, det vill säga där fladdermöss av vissa högriskarter lever och rör sig i stor skala. På platsen finns fladdermöss i stor mängd både på art- och individnivå.

Vid den prövning som följde anmälan av vindkraftverket gjorde verksamhetsutövaren gällande att verket varken utgjorde en fara för fåglar eller fladdermöss. Det kan ifrågasättas om verksamhetsutövaren uppfyller kunskapskravet. Sökande upplystes också om att framtida förbud kan meddelas om nämnden finner det nödvändigt. Verket saknar bygglov och verksamheten drivs för närvarande i en olagligt uppförd konstruktion. Att bolaget drabbas av ekonomisk skada kan inte utgöra ett skäl för ett fortsatt dödande av skyddsvärda fåglar och fladdermöss.

BirdLife har hänvisat till det som anförts i mark- och miljödomstolen och tillagt i huvudsak följande:

Platsen är inte lämplig för vindkraftverk. Utgångspunkten för prövningen bör vara att bedöma tillåtligheten för att verket ska uppföras, eftersom verket inte har något bygglov. Kommunens översiktsplan bör beaktas vid bedömningen. Området är mycket attraktivt för havsörn och aktiviteten är betydande bl.a. på grund av verkets placering mellan boplatser och kusten där örnarna huvudsakligen födosöker. Det saknas undersökning om örnarnas rörelse förbi vindkraftverket. Varierande födotillgång och interaktion mellan örnarna och revir påverkar deras flygmönster.

Även om det inte föreligger någon säker häckning av berguv i området har det kända reviret mycket goda förutsättningar i form av såväl lämplig boplatser som födosöksområde. Det fanns en känd häckning för fem år sedan och berguv har observerats i området i år.

Oavsett arternas exakta boplatser innebär deras rörelser att de utsätts för påtaglig risk att kollidera med verket. Det är bolaget som ska visa att verket inte orsakar skada. Vindkraftverket utgör en betydande risk för särskilt utsatta arter och risken kan inte i tillräcklig omfattning begränsas genom försiktighetsåtgärder.

Bolaget har anfört i huvudsak följande:

De enskilda som har överklagat har endast åberopat allmänna intressen vilket inte är tillräckligt för att betraktas som sakägare.

Verksamheten har inför dess uppförande prövats som en C-verksamhet enligt miljöbalken med föreskrivna försiktighetsmått, vilket utgör en tillåtlighetsprövning. Det saknas skäl att förbjuda verksamheten på grund av fåglar. Det saknas också skäl att med anledning av fladdermöss förbjuda vindkraftverkets drift med stoppreglering. Om inte stoppreglering anses tillräcklig skulle en total stängning av verket från solnedgång till soluppgång under samma period reducera fladdermusdödligheten till i princip noll. Återgång till stoppreglering bör, om domstolen anser det möjligt, i sådana fall möjliggöras inom ramen för ett kontrollprogram som kan utformas i samråd med tillsynsmyndigheten och expertis.

Att förbjuda verket skulle vara att gå längre än vad som är tillåtet enligt 26 kap. 9 § miljöbalken och vara oproportionerligt. Det finns inte någon möjlighet att med stöd av en ny översiktsplan vidta tillsynsåtgärder mot befintlig verksamhet. Inte heller det som nämnden i övrigt har anfört utgör skäl att stoppa verket. Enligt proportionalitetsprincipen får det allmänna inte vidta mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet. Ett ingrepp ska vara lämpligt och nödvändigt för att uppnå ändamålet och fördelarna från allmän synpunkt ska stå i rimlig proportion till nackdelarna för den enskilde. Ett förbud skulle innebära en orimlig situation, inte minst med hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna som skulle uppstå för verksamhetsutövaren. Det rör sig om investeringar om ca 30 miljoner kr. Vindkraftverket är sedan länge i drift och får anses innebära en miljövinna som medför nytta för klimat och miljö.

REMISSYTTRANDE I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Naturvårdsverket har anfört bl.a. följande:

Angående havsörn framgår av den genomförda inventeringen att de boplatser som identifierats ligger utanför skyddsavståndet om 2 kilometer. Andra faktorer behöver dock även beaktas. Några boplatser är belägna i en sektor norr om det aktuella verket och det skulle kunna innebära att verket utgör en slags barriär för örnarna i vissa flygstråk i riktning mot kusten. Med hänsyn till att det är fråga om ett enstaka verk och utifrån avståndet till boplatserna föreligger det inte någon påtagligt ökad risk för kollisioner. Det framgår också att havsörnar som häckar längre norrut kan ansamlas i området längs kusten under vintertid, men det preciseras inte närmare var i förhållande till verket. Sammantaget riskerar det aktuella vindkraftverket inte att påverka havsörnen i området negativt på något avgörande sätt.

Angående de utredningar som gjorts beträffande berguv och övriga fåglar finns det vissa osäkerhetsfaktorer men underlaget kan i huvudsak anses godtagbart för att bedöma vindkraftverkets påverkan. Utifrån underlaget bedöms vindkraftverket inte medföra någon påtaglig risk för negativ påverkan på dessa arter.

Beträffande fladdermöss är underlaget i ärendet till viss del begränsat. Med hänsyn till den höga artdiversitet som trots det kunnat konstateras och de gynnsamma miljöerna i vindkraftverkets närområde tyder mycket på att den aktuella platsen är problematisk. Sannolikt kan en väsentlig del av risken för kollisionsdödlighet avhjälpas med de åtgärder i form av stoppreglering som föreslagits, särskilt i det fall stoppregleringen omfattar solnedgång till soluppgång oavsett vindhastighet och temperatur. Bland annat med hänvisning till att data över fladdermössens aktivitet inte är beskrivet för andra delar av säsongen är det inte fullt ut klarlagt hur stor risken för ytterligare dödlighet är under de tider som inte omfattas av stoppregleringen. Mot bakgrund av detta kan viss dödlighet kvarstå även med den föreslagna stoppregleringen och det skulle kunna ha viss betydelse för de lokala fladdermuspopulationerna. Om domstolen finner att stoppreglering är tillräcklig kan det vara lämpligt att effekterna av en sådan åtgärd följs upp.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Utredningen och utgångspunkter för prövningen

Mark- och miljööverdomstolen har haft sammanträde i målet. Vid sammanträdet hördes J R, S P, J Ö, T H och R O på bolagets begäran.

Dåvarande miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade den 4 december 2008 att godkänna anmälan om vindkraftverket och meddelade vissa försiktighetsmått. Ett sådant beslut omfattas inte av de beslut och domar om tillstånd i ansökningsmål som enligt 24 kap. 1 § miljöbalken har rättskraft. Miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut innebär därför inte hinder mot att tillsynsmyndigheten ingriper mot verksamheten genom föreläggande eller förbud, se 26 kap. 9 § tredje stycket miljöbalken.

Nämnden har nu inom ramen för sin tillsynsverksamhet beslutat att förbjuda fortsatt drift av verksamheten mot bakgrund av att den valda platsen inte uppfyller kravet på en lämplig lokalisering enligt 2 kap. 6 § miljöbalken, särskilt med beaktande av risken för negativ påverkan på fladdermöss och fåglar. Beslutet överklagades av bolaget till länsstyrelsen som avlog överklagandet. Efter bolagets överklagande till mark- och miljödomstolen upphävde domstolen nämndens beslut. Mark- och miljödomstolens dom har nu överklagats av bland andra flera närboende. Mark- och miljödomstolens dom får anses angå de närboende på så sätt att de enligt 16 kap. 12 § miljöbalken har rätt att överklaga domen. De har under sådana förhållanden rätt att åberopa enbart allmänna intressen (se prop. 1997/98:45 del 1 s. 486 samt rättsfallet RÅ 1993 ref. 97).

En tillsynsmyndighet får i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att bl.a. de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas, se 26 kap. 9 § miljöbalken.

Enligt 2 kap. 6 § första stycket miljöbalken ska en plats väljas som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljö. Artskyddsförordningen (2007:845) är att se som en

precisering av vad som kan följa av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken när det gäller skydd av arter (se rättsfallet MÖD 2013:13). Enligt artskyddsförordningens fridlysningsbestämmelser är det bl.a. förbjudet att avsiktligt fånga eller döda skyddade djur och att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats. Domstolen har alltså att bedöma hur skyddade arter påverkas av verksamheten på platsen. Genom att förelägga om försiktighetsmåt kan prövningen leda till att verksamheten på platsen inte kommer i konflikt med fridlysningsbestämmelserna.

I detta fall riskerar vindkraftverket på den aktuella platsen att påverka flera olika arter av fladdermöss och fåglar som är skyddade enligt artskyddsförordningen.

Fladdermöss

Utredningen i målet visar på att det i närområdet finns flera gynnsamma lokaler för fladdermöss och att området är både art- och individrikt. Flera rödlistade arter har påträffats, bl.a. barbastell och nordfladdermus. Av de arter som påträffats rör sig vissa i navhöjd och löper störst risk att dödas vid vindkraftverk. Det finns således skäl att ifrågasätta om platsen är lämplig för vindkraftverk.

Av utredningen i målet framgår att bolaget under augusti och september 2018 har genomfört eftersök av kadaver vid vindkraftverket. Vid tre inledande eftersök kördes verket oreglerat och då påträffades sammanlagt sju döda fladdermöss av två olika arter pipistrell. Vid åtta påföljande eftersök drevs verket med stoppreglering. Då påträffades inga kadaver. Av utredningen i målet framgår också att resultatet är samstämmigt med eftersök som genomförts vid vindparken i Kvilla under 2019. Där hittades totalt sex kadaver vid två oreglerade vindkraftverk medan inga kadaver påträffades vid fyra driftsreglerade verk.

Naturvårdsverket har ifrågasatt om perioden är för kort och anfört att det inte är fullt ut klarlagt hur stor risken är för ytterligare dödlighet under de månader som inte omfattas av driftsregleringen. Av utredningen framgår också att aktiviteten i marknivå kring vindkraftverket är hög även innan den föreslagna perioden. Enligt J R är kopplingen mellan aktivitet på marken och i tornhöjd liten. Enligt S P

förekommer 90 procent av aktiviteten i tornhöjd under den period då driftsreglering föreslås. Enligt honom visar också en sammanställning av samtliga döda fladdermöss som påträffats vid vindkraftverk i Sverige att endast enstaka kadaver hittats utanför perioden.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att den utredning som bolaget presenterat får anses tillräcklig för att bedöma påverkan på fladdermus. Bolaget har visat att någon beaktansvärd risk för skada på fladdermöss inte uppkommer om vindkraftverket drivs med stoppreglering under den föreslagna perioden. Ett förbud mot fortsatt drift av vindkraftverket på grund av risk för skada för fladdermöss är under sådana förhållanden mer ingripande än vad som behövs.

Havsörn

Mark- och miljööverdomstolen anser att de inventeringar och övriga uppgifter som presenterats i målet utgör tillräckligt underlag för att bedöma risken för påverkan på havsörn. Av utredningen framgår att åtminstone tre aktiva häckningsplatser finns i området kring vindkraftverket, varav en ligger inom den skyddszon om 2 km mellan vindkraftverk och häckningsplats som rekommenderas i Vindvals syntesrapport 6740 om vindkraftverkens påverkan på fåglar och fladdermöss. Uppgiften om häckningsplats inom 2 km från vindkraftverket inkom efter Naturvårdsverkets yttrande. Den har inte beaktats av verket. Vid bedömningen av om platsen är en lämplig lokalisering för vindkraftverk bör hänsyn också tas till att häckningsplatser kan variera över tid och att området har en hög aktivitet av havsörn, samt till vindkraftverkets läge i förhållande till häckningsplatser och flygvägar (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 18 maj 2018 i mål nr M 4319-17).

Angående häckningsplatserna norr om verket instämmer Mark- och miljööverdomstolen i Naturvårdsverkets bedömning att det inte föreligger någon påtaglig ökad risk för kollisioner med hänsyn till avståndet och då det är fråga om ett enstaka verk.

Vid den nyupptäckta boplatsen inom 2 km från vindkraftverket har en lyckad häckning skett under 2020. Någon inventering av faktiska flygvägar från boplatsen har inte

gjorts. Av Vindvals syntesrapport 6740 framgår att havsörnar främst jagar i blöta miljöer och att man därför i vissa fall kan tänka sig att minska storleken på skyddszoner åt de håll från bon där inga blöta miljöer finns inom rimligt avstånd. Av utredningen framgår att det saknas lämpliga födosökmiljöer inom 1 km från verket. Boet är också lokaliserat 1,6 km från verket, mellan verket och havskanten, varför havsörnen inte behöver passera verket för att söka föda längs kusten. Det har inte heller framkommit några andra skäl till varför havsörnen skulle flyga i riktning mot verket.

Sammantaget bedömer Mark- och miljööverdomstolen att verkets lokalisering inte medför en beaktansvärd risk för skada på havsörnen på det sätt som avses i artskyddsförordningen. Ett förbud mot fortsatt drift av vindkraftverket på grund av risk för skada för havsörn är därför mer ingripande än vad som behövs.

Berguv och övriga fåglar

Bolaget har under 2019 genomfört en inventering av lämpliga lokaler för berguv i området kring vindkraftverket utan att någon berguv eller häckning påvisats. Inte heller i övrigt har det presenterats några konkreta uppgifter om häckande berguv. Mot bakgrund av svårigheterna att inventera häckande berguv och eftersom Naturvårdsverket bedömt att det är oklart om mer utförlig inventering skulle ge något ytterligare resultat, bedömer Mark- och miljööverdomstolen att utredningen är tillräcklig för att ligga till grund för bedömningen. Med hänsyn till de vaga uppgifterna om berguvens förekomst i området bedömer Mark- och miljööverdomstolen att vindkraftverkets lokalisering inte medför en sådan risk för skada på berguv att verket därför ska förbjudas. Inte heller risken för påverkan på övriga fåglar medför att ett förbud är motiverat.

Avslutande bedömning

Mark- och miljööverdomstolen har kommit fram till att risken för skada på fladdermöss och fåglar inte motiverar ett förbud av fortsatt drift på platsen. Inte heller det som nämnden i övrigt har framfört mot verkets lokalisering på platsen, såsom att det står i strid med översiktsplanen eller platsens värde ur rekreations- och naturupplevelsesynpunkt, motiverar ett förbud mot fortsatt drift.

Mot bakgrund av vad som anförts om risk för påverkan på fladdermöss ska det förordnas om driftsreglering i form av stoppreglering i enlighet med bolagets förslag i första hand. Mark- och miljödomstolens dom ska i övrigt inte ändras. Mark- och miljööverdomstolens interimistiska beslut ska inte längre gälla.

Mark- och miljööverdomstolen förutsätter att verksamhetsutövaren inom ramen för egenkontroll regelbundet inventerar vindkraftverkets påverkan på fladdermöss och fåglar och att nämnden inom ramen för tillsynsverksamheten kontrollerar att så sker. Om det vid egenkontroll skulle visa sig att exempelvis dödligheten för fladdermöss vid vindkraftverkets drift trots stoppreglering är högre än vad som nu påvisats har nämnden möjlighet att besluta om justering av stoppregleringen, ytterligare försiktighetsmått eller förbjuda verksamheten.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Claes-Göran Sundberg, hovrättsrådet Christina Ericson, f.d. tekniska rådet Bengt Jonsson och tf. hovrättsassessorn Lina Lundgren, referent.

Föredragande har varit Leonard Örner.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
4:3

DOM
2019-09-20
meddelad i
Växjö

Mål nr M 2741-19

PARTER

Klagande

Kulleryd Kraft AB
Ripstigen 3
170 74 Solna

Ombud: Advokat T A och jur kand E S

Motpart

Ronneby kommun, Miljö- och byggnadsnämnden
372 80 Ronneby

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Blekinge läns beslut 2019-06-03 i ärende nr 505-2283-2019, se bilaga 1

SAKEN

Förbud av drift av vindkraftverk på fastigheten X, Ronneby kommun.

DOMSLUT

Med ändring av länsstyrelsens beslut upphäver Mark- och miljödomstolen miljö- och byggnadsnämndens beslut den 24 april 2019, § 88, att förbjuda fortsatt drift av Kulleryds Kraft AB:s vindkraftverk på fastigheten X.

Mark- och miljödomstolens inhibitionsbeslut den 7 juni 2019 ska fortsatt gälla till dess denna dom vunnit laga kraft.

BAKGRUND

Miljö- och byggnadsnämnden i Ronneby kommun (nämnden) beslutade den 4 december 2008, med anledning av anmälan enligt förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, att godkänna uppförande av ett vindkraftverk på fastigheten X i Ronneby kommun. Av anmälan framgick att det var frågan om ett vindkraftverk med en tornhöjd om maximalt 100 meter och med en rotordiameter om maximalt 100 meter och en maximal höjd om 150 meter. I beslutet föreskrevs ett antal försiktighetsmått bl.a. beträffande buller från verksamheten. Nämndens beslut överklagades till Länsstyrelsen i Blekinge län av närboende. Länsstyrelsen ändrade nämndens beslut endast på så sätt att verksamhetsutövaren, Kulleryds Kraft AB, förelades att senast den 30 april 2015 mäta källjudet från vindkraftverket när verket drivs i driftläge 0 och att rapport över mätningen ska inges till miljö- och byggnadsnämnden senast den 1 juni 2015. Efter överklagande av länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen ändrade domstolen beslutet endast beträffande mätning av källjudet från vindkraftverket. Mark- och miljödomstolens dom fick laga kraft efter att mark- och miljööverdomstolen den 3 juli 2017 beslutat att inte lämna prövningstillstånd.

Nämnden beslutade den 24 april 2019 att förbjuda fortsatt drift av Kulleryd Kraft AB:s (bolaget) vindkraftverk på fastigheten X från och med tre veckor efter delgivning av beslutet. Nämnden beslutade vidare att beslutet ska gälla även om det överklagas. Bolaget överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Blekinge län (länsstyrelsen) som i beslut den 3 juni 2019 avslog överklagandet. Skälen för beslutet framgår av bilaga 1.

Bolaget har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen. Mark- och miljödomstolen beslutade den 7 juni 2019 att nämndens beslut tills vidare inte får verkställas.

YRKANDEN M.M.

Bolaget har yrkat att mark- och miljödomstolen med undanröjande av länsstyrelsens beslut i dess helhet undanröjer nämndens beslut att förbjuda fortsatt drift av

vindkraftverket på fastigheten X i Ronneby kommun. Till stöd för sitt överklagande har bolaget anfört i huvudsak följande.

Bolaget vidhåller vad som tidigare anförts i överklagandet till länsstyrelsen och får nu i sak särskilt lyfta fram följande. Bolagets vindkraftverk har, efter prövning enligt såväl miljöbalken som plan- och bygglagen, varit i drift sedan oktober 2013. Efter en andra överprövning av det meddelade bygglovets, av en grannkrets mot vilka bygglovets inte vunnit laga kraft, har bygglovsbeslutet undanröjts av Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) i juni 2018 till följd av att underlaget för det då nio år tidigare meddelade bygglovets inte ansågs komplett beträffande förekomsten av fåglar och fladdermöss. Bolaget har som en konsekvens därav kompletterat med omfattande material gällande såväl fåglar som fladdermöss och ansökt om bygglov på nytt. Detta prövas i ett separat ärende.

Det ska inledningsvis också understrykas att verksamheten har prövats just som en C-verksamhet enligt miljöbalken och försiktighetsmått meddelats av såväl nämnden som länsstyrelsen. Mark- och miljööverdomstolen har tydligt klarlagt att det därmed har gjorts en tillåtlighetsprövning av verksamheten (MÖD 2013:7). Utgångspunkten för det förbud som beslutats av nämnden är alltså att det bedrivs en tillåtlighetsprövad verksamhet som är i drift sedan mer än fem och ett halvt år.

Det föreligger inga beslut enligt miljöbalken som kräver förbudsbeslut för att efterlevas. Det finns inte heller någonting i ärendet som visar på att det skulle föreligga en otillåtlig påverkan med vindkraftsverkets fortsatta drift, tvärtom visar den samlade utredningen att någon sådan risk inte föreligger. Det saknas därmed grund för nämndens förbudsföreläggande, som även beslutats i direkt strid med vad erfaren expertis avseende fåglar och fladdermöss uttryckligen uttalat.

Länsstyrelsen anför i sitt beslut att det skulle föreligga ett behov av att förbjuda verksamheten då det av utredningen skulle framgå att ”den befarade skadan för utpekade arter får anses betydande för populationen som sådan” samt att det skulle

finnas ”omständigheter på platsen och i arternas livsmiljö som även pekar på att risken för kollisioner och störningar ökar”. Något stöd för detta föreligger inte utifrån det gedigna underlag bolaget presenterat.

Bolaget får härvid återigen inledningsvis framhålla att det som föranledde att MÖD upphävde bygglovets i den tidigare prövningen var följande.

”Nils Bodins och bolagets utredning i fråga om förekomst av fåglar och fladdermöss i området utgörs av ett utlåtande av Jan Pettersson, som besökt platsen under fyra timmar. Någon egentlig inventering av fåglar och fladdermöss har han inte gjort och det finns ingenting i utlåtandet som motbevisar de observationer som Robert Arvidsson m.fl. har åberopat. Det kan antas att de nämnda djurarterna påverkas negativt av ett vindkraftverk på den aktuella platsen. Vid en sammantagen bedömning av vad som framkommit finner Mark- och miljööverdomstolen att utredningen inte ger tillräckligt stöd för att lokaliseringen av vindkraftverket är lämplig med hänsyn till naturvärdena i området. Ansökan om bygglov ska därför avslås.”

Bolaget har som en konsekvens av MÖD:s dom kompletterat med omfattande material gällande såväl fåglar som fladdermöss och ansökt om bygglov på nytt. Bolaget har även inkommit med bemötande samt utlåtande från såväl fågel- som fladdermössexpertis och med åtagande om att driva vindkraftverket med s.k. ”bat mode”, som också implementerats.

Länsstyrelsen, som beträffande fåglar grundar sitt beslut på uppgifter från en partsinlaga från 2015 av en privatperson samt från kommunens beställda rapport från WSP, har i sitt beslut helt bortsett från att Bolagets expertutlåtanden av J Ö kommenterat just underlaget för MÖDs dom, WSPs utredning samt även företagit egna inventeringar i området. J Ö är den som företagit den senaste inventeringen, har bäst uppfattning om arternas utbredning i området samt utgör därtill den främsta expertisen när det gäller att bedöma eventuell påverkan i aktuellt ärende.

J Ö är disputerad ekolog (2002) med inriktning mot fåglar. Under sin doktorskandstudie arbetade J Ö med fåglar i Sverige såväl som i Norge, Sydafrika, Seychellerna och Kenya. Efter genomförd doktorsexamen genomförde J Ö en post.doc vid CEFÉ-CNRS i Frankrike där han forskade på ekologiska och evolutionära frågeställningar hos tättingar. J Ö började arbeta som miljökonsult 2004. J Ö startade i egen regi 2009 och sedan dess har företaget genomfört ett drygt fyrtiotal olika inventeringar och utredningar inom olika vindkraftsrelaterade projekt där fåglar varit huvudobjektet.

J Ö har sådan diger erfarenhet av ifrågavarande frågor att mark- och miljödomstolen inte kan, som länsstyrelsen gjort, bortse från vad J Ö uttalat angående påverkan på fågelarterna.

Av ifrågavarande inventeringar framkommer direkt motsatta slutsatser jämfört med WSPs utredning avseende samma frågor. J Ö har genom egna inventeringar företagit en platsspecifik bedömning avseende arterna i området, vilka visar på att vindkraftverket inte medför någon negativ påverkan på arterna. Det är anmärkningsvärt att länsstyrelsen inte beaktat detta i sin bedömning.

Givet samlat underlag och genomförd inventering finns ingen grund för att förbjuda det tillåtlighetsprövade vindkraftverket.

Fåglar

Bolagets tidigare skrivelser grundas på gediget underlag inhämtat av experter både för fåglar och fladdermöss. Som framgår av underlaget saknas grund för förbud mot den enligt miljöbalken tillåtlighetsprövade verksamheten. Det finns ingenting i ärendet som visar på att det skulle föreligga en otillåtlig påverkan, tvärtom visar den samlade utredningen att någon sådan risk inte föreligger.

Bolaget har genom ett flertal tidigare rapporter visat att vindkraftverket inte innebär särskild risk för fåglar. Bolaget har såsom tidigare anförts uppdragit åt J Ö att

även utföra en fältinventering avseende havsörnens spelflykt, boplats samt beträffande berguv.

J Ö har i inventeringen, som är genomförd 19 – 22 februari 2019, kommit till följande slutsatser. Vkv står i yttrandet för vindkraftverk. ”Inga havsörnbbon noterades vid inventeringen. Tidigare kända häckningar av havsörn tillsammans med resultatet från föreliggande inventering innehåller inget som pekar på att bon av havsörn skulle finnas inom 2-kilometersområdet från aktuellt vindkraftverk. Inga adulta fåglar observerades och inte heller någon spelflykt över området, vilket stärker bedömningen av att havsörn ej häckar inom 2 kilometersområdet runt vkv.

Sammanfattningsvis är bedömningen att bon av havsörn saknas inom 2-kilometersområdet runt Kullerydsverket. Sannolikheten bedöms även som låg att en sådan kan tänkas tillkomma framgent med tanke på befintlig störningsnivå i området.”

Beträffande berguv noteras att senast tillgängliga uppgift om häckande berguv är från 2015, vilket endast är känt via partsinlagor i samband med pågående rättsprocess och är, enligt författarnas vetskap, ej heller verifierad eller dokumenterad på något sätt.

Inga uppgifter om häckande berguv inom 2 kilometersområdet runt vkv finns känt hos berörda myndigheter. Genomförd inventering har inte heller kunnat påvisa förekomst av berguv inom området och inte heller någon häckning i området vilket medför bedömningen att berguv inte häckar i området 2019.”

Gällande miljö- och byggnadsförvaltningens förslag till beslut, som tidigare kommunicerats bolaget, anges av J Ö följande. ”I ett förslag till beslut från Miljö- och byggnadsförvaltningen i Ronneby kommun (utkast 2019-02-06) övervägs att förbjuda fortsatt drift av vindkraftverket. Vad gäller fåglar har redan tidigare inlämnade underlag (J Ö, 2018) visat att närmste bo av havsörn ligger utanför 2-kilometersområdet runt vindkraftverket, vilket i Naturvårdsverkets uppdaterade syn-tesrapport sagts utgöra en allmänrättspraxis i vindkraftsärenden (J R m.fl. 2017). Genomförda inventeringar har inte heller kunnat påvisa ytterligare förekomst av

havsörnsbon inom området. Bedömningen som tidigare gjorts utifrån rådande rättspraxis för häckande havsörn och vindkraftsetableringar är att grunder för förslaget till förbudet saknas. I föreliggande inventering och sammanställning har inget framkommit som talar emot denna bedömning.

Vad gäller eventuellt häckande berguv utgörs tidigare uppgifter av vaga angivelser i olika partsinlagor i rättsprocessen, vilka på intet sätt är dokumenterade, verifierade eller kända av berörda myndigheter. Det saknas således information om någon eventuell boplatz för berguv hos såväl Ronneby kommun, Länsstyrelsen i Blekinge län och ArtDatabanken (SLU). Utifrån resultatet från genomförd inventering är bedömningen att berguv inte häckar inom 2 kilometersområdet 2019. Sett till möjligheten att lämpliga bergsbranter för berguv nyttjas i framtiden torde ökad störning från ny bebyggelse och ökad tillgänglighet i området utgöra betydligt större riskfaktorer än det aktuella verket.” Givet samlat underlag och genomförd inventering finns således ingen grund för att nu förbjuda det tillåtlighetsprövade vindkraftverket utifrån ett fågelperspektiv.

För undvikande av alla oklarheter har bolaget än en gång uppdragit åt J Ö att yttra sig. J Ö har i sitt yttrande över länsstyrelsens beslut anfört bl.a. följande. Slutsats och underlag är återigen tydliga.

” I fallet havsörn är föreslagen buffertzonen 2-3 kilometer (J R m.fl. 2011) där senare års rättspraxis visar att 2 kilometer är det som regelmässigt numera används i vindkraftssammanhang (J R m.fl. 2017). Genomförda inventeringar i området har inte kunnat påvisa några häckningar av havsörn närmare än 2 kilometer och närmste kända havsörnshäckning ligger på >3,6 kilometer från det aktuella verket.
[...]

Genomförd inventering 2019 har inte kunnat påvisa någon häckning eller förekomst överhuvudtaget av berguv i området. I samband med genomförda utredningar och inventering 2018/2019 ställdes frågan både till Art-Databanken (skyddsklassade observationer) 2018-07-13 samt till Länsstyrelsen i Blekinge 2019-01-14 om eventuell

kännedom om häckande berguv såväl i som utanför vindkraftsområdet, men inga sådana uppgifter fanns då att tillgå. [...]

Sammantaget är det utifrån tillgängliga utredningar och inventeringar svårt att exakt förstå Miljö- och byggnadsnämndens beslut om ett förbud mot fortsatt drift av vindkraftverket utifrån nämndens bedömning av risker i relation till berörda skyddade fågelarter. Genomförda inventeringar, utredningar samt övriga tillgängliga dokumenterade uppgifter från olika myndigheter har inte kunnat påvisa att havsörn häckar närmare än minst 3,6 kilometer från aktuellt verk och ingen häckning eller förekomst av berguv har kunnat konstaterats inne i vindkraftsområdet under 2019. Utifrån rådande rättspraxis vad avser fåglar och vindkraft är det vår bedömning att det saknas skäl till nämndens beslut om förbud mot fortsatt drift.”

Fladdermöss

Länsstyrelsen hänvisar i sitt beslut till en dom från MÖD, (M 3892-17), vari anförts att ett stoppvillkor, såsom ”bat-mode”, inte bedömts lämpligt i fall där fladdermusstätheten är mycket hög och där sällsynta arter samt flera högriskarter har påträffats. Målet gällde en ansökan om tillstånd till vindkraftverk, vilka inte uppförts eller på annat sätt tidigare tillåtlighetsprövats. Redan med anledning härav saknas förutsättningar att tillmäta uttalandet den betydelse länsstyrelsen gjort. Därtill kommer oaktat tidigare prövning dessutom den bedömning som expertis gjort för här aktuellt fall baserat på utförd studie för verket.

Bolaget har tidigare åberopat utredningar från J R, docent i zoologi, natur-fotograf och forskare vid Lunds universitet. J R är Sveriges idag ledande expert på fladdermöss och är bland annat medförfattare till Vindvals rapport ”vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss” och har lett Naturvårdsverkets arbete med vindkraftsfrågor.

J R har anført beträffande ifrågavarande vindkraftverk att:

”Eftersöken visade totalt sju döda fladdermöss av två arter (2 dvärgfladdermöss *Pipistrellus pygmaeus*, 5 trollfladdermöss *Pipistrellus nathusii*). Alla återfanns inom

30 m från kraftverket. Kadavren hittades vid tre tillfällen under perioden 2-16 augusti, då kraftverket drevs utan begränsningar. Däremot hittades inga kadaver vid de 8 tillfällen under perioden därefter, då verket drevs i ”bat mode”.

Jag bedömer att drift i ”bat mode” är en lämplig metod för att hindra att fladdermöss dödas vid Lilla Kulleryds vindkraftverk. Någon annan åtgärd behövs inte för att skydda fladdermöss.”

Vidare noteras att i vindvalsrapport från 2018 (J R m fl) rekommenderas en generell driftsreglering av vindkraftverk i södra Sverige för att skydda fladdermusfaunan. Bolaget är medvetet om denna rekommendation och har enligt tidigare yttranden åtagit sig att tillämpa denna skyddsåtgärd efter den av J R genomförda studien sommaren 2018. Skyddsåtgärden tillämpas. J R har i senare utlåtande angående vindkraftverket uttalat sig på nytt. Av utlåtandet framgår bl.a. att den tidigare bedömningen vidhålls. Vindkraftverket bör enligt J R drivas i ”bat mode” på samma sätt som under 2018. Till stöd för detta anges att resultatet av den genomförda undersökningen visade att dödligheten minskade till noll efter införandet av ”bat mode”, helt i linje med vad som förväntas. Drift i ”bat mode” är vidare enligt J R vad som rekommenderas av Naturvårdsverket, särskilt i denna del av landet. Vidare noteras att J R även anför att med stillastående rotor utgör verket ingen fara för fladdermössen.

Vad som uttalats i angiven dom från MÖD i samband med projektering av vindkraft inför tillståndsgivning kan för bedömning gällande här aktuellt och tillåtlighetsprövat verk, med fortsatt tillämpning av implementerad skyddsåtgärd ”bat mode” och i synnerhet den bedömning som vägledande expertis gjort för just detta fall, inte utgöra någon grund för att förbjuda fortsatt drift. Det skulle skapa överblickbar rättsosäkerhet för alla vindkraftverk prövade enligt miljöbalken före angiven dom.

I sammanhanget kan avslutningsvis noteras, vilket påpekats redan i ärendet vid nämnden, att ett stopp nattetid för att skydda fladdermusen innebär begränsad

påverkan på produktionen av el. Under sommarmånaderna blåser det ytterst lite på nätterna och ett fortsatt ”bat-stopp” nattetid är därav inte av någon större betydelse för vindkraftverkets produktion.

Förbud enligt 26 kap. 9 § miljöbalken

Det framgår uttryckligen av 26 kap. 9 § 2 st. miljöbalken att mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet inte får tillgripas. Av lagkommentaren (Zeteo) framgår också att förbud mot en miljöskadlig verksamhet normalt inte ska utfärdas. Det framgår vidare att ingripandet bör begränsas till vad som behövs och att det endast bör omfatta sådana delar av verksamheten där verkliga åtgärder erfordras. I ifrågavarande fall föreligger det inga sådana omständigheter, vilket tydligt framgår av utredningarna och inventeringarna bolaget gett in i ärendet. Vad länsstyrelsen anfört om portalparagrafen i miljöbalken saknar rättslig förankring i sammanhanget, inte minst då gediget utredningsunderlag visar att någon otillåtlig påverkan inte är för handen.

Det finns alltså ingenting i ärendet som visar på att det skulle föreligga en otillåtlig påverkan genom vindkraftsverkets fortsatta drift, tvärtom visar den samlade utredningen att någon sådan risk inte föreligger. Sammantaget saknas rättsligt stöd för att besluta om att förbjuda den tillåtlighetsprövade verksamhetens fortsatta drift enligt 26 kap. 9 § miljöbalken.

Därtill kan tilläggas att det är anmärkningsvärt att överväga att förbjuda fortsatt drift av ett befintligt, tillåtlighetsprövat vindkraftverk som sedan flera år producerar el och där tydligt underlag visar att någon otillåtlig påverkan gällande naturvärden inte föreligger. Vindkraftverket är sedan länge i drift och får anses innebära en miljövinna, som medför nytta för klimat och miljö i Sveriges arbete för en större andel fossilfri elkraftproduktion.

Att meddela ett förbud är oförsvarligt med hänsyn till det gedigna underlag bolaget gett in samt med hänvisning till att den tillåtlighetsprövade verksamheten varit i

drift sedan oktober 2013. Den skada som kan uppstå för bolaget till följd av ett förbudsbeslut kan under inga omständigheter anses stå i rimlig proportion till någon fördel från allmän synpunkt. Härvid ska dessutom påtalas förlust av produktion av förnybar elkraft.

Miljö- och byggnadsnämnden i Ronneby kommun motsätter sig ändring av länsstyrelsens beslut. Vad bolaget har anfört i sin överklagan till domstolen har enligt nämnden inte tillfört ärendet några faktauppgifter som föranleder någon annan bedömning än vad nämnde angett i sitt tidigare beslut.

Sveriges Ornitologiska förening – BirdLife Sverige, genom Daniel Bengtsson, har inkommit med skrivelse i målet.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

En tillsynsmyndighet får enligt 26 kap. 9 § miljöbalken besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Frågan i målet gäller om det kan anses motiverat att, såsom nämnden beslutat, och länsstyrelsen fastställt, förbjuda fortsatt drift av det aktuella vindkraftverket eller om ett sådant förbud är en för ingripande åtgärd.

Lokaliseringen av vindkraftverket till den aktuella platsen på fastigheten X har tidigare bedömts lämplig vid prövning efter anmälan enligt förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Miljö- och byggnadsnämnden har motiverat sitt nu aktuella beslut att förbjuda fortsatt drift av vindkraftverket med att det finns en beaktansvärd risk för skada på

skyddade arter på sätt som anges i 4 § artskyddsförordningen. Det har enligt nämnden framkommit uppgifter om förekomsten av skyddade arter i anslutning till vindkraftverket som inte var kända vid dåvarande miljönämndens beslut med anledning av bolagets anmälan enligt 21 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Enligt nämnden är det inte möjligt att genom föreläggande om försiktighetsmått med rimliga begränsningar av driften, åstadkomma ett godtagbart skydd för att förhindra risken för negativ påverkan på såväl fladdermöss som förekommande fågelarter. De fågelarter som det främst är frågan om är havsörn och berguv.

Vad gäller fåglar grundar nämnden sin bedömning främst på den utredning om fågelförekomst i området som på nämndens uppdrag utförts av konsultföretaget WSP "Bedömning av fågelförekomster" (2018-11-12). Vad gäller havsörn anges i rapporten följande. *"Av erhållet material framgår att det häckar 3 - 4 kända par havsörn, inom ett avstånd mellan ca 2 - 4,5 kilometer från vindkraftverket. Ett av bona har dock blåst ner, varför det inte längre är bebott. Åtminstone tre aktiva bon finns dock ännu kvar, inom denna radie från verket. Några bon är lokaliserade i en sektor norr om verket och eftersom havsörnen gärna söker föda och jagar längs kusten, så finns en risk att örnnarna passerar verket på väg mellan havet och boet. Den barriäreffekt som därför kan uppstå är viktigt att beakta vid bedömningen."*

I fråga om berguv anges följande i rapporten.

"När det gäller berguv så förekommer inga uppgifter om boplatser i det material som erhållits från länsstyrelsen eller ArtDatabanken. Anledningen till det lär vara att de personer som jobbar med berguv i Blekinge är ytterst hemlighetsfulla av sig och inte rapporterar in boplatserna. I erhållet underlag från Artportalen föreligger ett par rapporter om ropande uvar endast ca 1 km från vindkraftverkets lokalisering. Som anges ovan fanns 2012 även ropande berguv på den plats där verket står idag."

Bolaget har åberopat redovisning av utförd inventering av havsörn och berguv i området "Inventering av berguv och havsörn vid Kulleryd 2019", J Ö Kyrkander

Biologi & Miljö AB 2019-03-05, samt PM 2019-06-25 från samma företag ”Angående skyddade fåglar och vindkraftverk på fastigheten X, Ronneby kommun.”

Syftet med inventeringen har varit att klargöra förekomst av even-tuella häckningar av arterna havsörn och berguv inom 2-kilometersområdet runt vindkraftverket på fastigheten X. Inventeringsmomenten har ut-gjorts av berguvslyssning (morgon och kväll), spelflyktsinventering av havsörn, samt eftersök av havsörnsbon inom området med en radie av 2 kilometer från vindkraftverket. Inventeringen har utförts av två personer mellan den 19 och den 22 februari 2019 under totalt 60,5 timmar.

Av rapporterna framgår sammanfattningsvis följande. Den spelflyktsinventering som genomfördes skedde under goda förhållanden med mycket god sikt. De observerade havsörnarna uppehöll sig främst nordost och öster om vindkraftverket, både inom och utanför 2 kilometersområdet, men några av dem rörde sig även mot väst och söder. Övriga rovfåglar som observerades var ett flertal ormvråkar inklusive minst två spelflygande par, röd glada och duvhök. När det gäller havsörnsbon finns ett sedan tidigare känt utanför 2-kilometersområdet. Det boet är i sämre skick och sannolikt inte använt på ett par års tid. De två övriga är belägna mellan 3,6 – 4,5 km från vindkraftverket. Hela 2-kilometersområdet är i hög grad påverkat av mänsklig verksamhet och det finns få, om ens några området som ligger tillräckligt avsides för att i teorin vara tillräckligt ostörda för havsörn att häcka i.

Beträffande berguv har inventeringen inte kunnat påvisa någon förekomst av berguv inom området och inte heller någon häckning under 2019.

Beträffande fladdermöss har bolaget åberopat utredning utförd av J R, som undersökt förekomsten av fladdermöss vid det aktuella vindkraftverket. Slutsatsen av undersökningen är att drift i ”bat mode” är en lämplig metod för att hindra att fladdermöss dödas vid Lilla Kulleryds vindkraftverk. Till stöd för detta åberopas att resultatet av den genomförda undersökningen visade att dödligheten minskade till noll efter införandet av ”bat mode”. Någon annan åtgärd behövs inte enligt J R för att skydda fladdermöss.

”Bat mode” innebär att rotorn stängs av mellan solnedgång och soluppgång under perioden 15 juli – 15 september, om temperaturen är minst 15 °C och vindstyrkan är högst 6 m/s, mätt i rotorhöjd och angivet som medelvärden över 10 min.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Av utredningarna i målet framgår att det inte finns några dokumenterade boplatser för varken havsörn eller berguv inom de i den senaste syntesrapporten angivna skyddsavstånden, 2 – 3 km för havsörn och minst 2 km för berguv (Naturvårdsverkets rapport 6740, Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss, Uppdaterad syntesrapport 2017, sid 58 resp. 62).

För att skydda fladdermöss från att dödas eller skadas av det aktuella vindkraftverket har bolaget åtagit sig att driva verket med stoppreglering, s.k. bat mode. Detta är också vad som rekommenderas i den ovan angivna syntesrapporten, sid 116.

Enligt mark- och miljödomstolen visar utredningarna i målet att lokaliseringen av vindkraftverket till den valda platsen kan tillåtas utan risk för negativ påverkan på de i området aktuella fågelarterna. När det gäller fladdermöss gör domstolen bedömningen att om verket drivs med stoppreglering, s.k. bat mode, på det sätt som bolaget åtagit sig innebär det en tillräcklig skyddsåtgärd för att förhindra negativ påverkan på fladdermöss.

Att under sådana förhållanden förbjuda fortsatt drift av vindkraftverket innebär enligt mark och miljödomstolen att en mer ingripande åtgärd tillgripits än vad som är motiverat, vilket strider mot bestämmelsen i 26 kap. 9 § miljöbalken. Även om en tillåtlighetsbedömning i ett anmälningsärende inte har samma rättsverkan som en tillståndsdom eller -beslut måste ett ingripande vara proportionerligt och baserat på faktaunderlag. Miljö- och byggnadsnämnden har enligt mark- och miljödomstolen inte haft grund för sitt beslut att förbjuda fortsatt drift av vindkraftverket. Mark- och miljödomstolen beaktar härvid även det förhållandet att vindkraftverket har varit i drift på den aktuella platsen sedan oktober 2013.

Bolagets överklagande ska därför bifallas, vilket innebär att mark- och miljödomstolen ändrar länsstyrelsens beslut och upphäver miljö- och byggnadsnämndens beslut att förbjuda fortsatt drift av det aktuella vindkraftverket. Mark- och miljödomstolens förordnande att nämndens beslut tills vidare inte får verkställas, ska fortsatt gälla tills denna dom vunnit laga kraft.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 11 oktober 2019.

Bengt Johansson

Carl-Philip Jönsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Bengt Johansson ordförande, och tekniska rådet Carl-Philip Jönsson. Föredragande har varit beredningsjuristen Ewa Svensson.